Przedpłata wraz z przesełką pocztową na 1874 r. wynosi 4 zł. a. w.

ZWIĄZEK.

Pismo tygodniowe.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy ulicy Akademickiéj l. 5.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych dla Galicji i W. ks. Krakowskiego wychodzi co sobotę w objętości pół arkusza.

Nr. 41. Sobota dnia 28. listopada 1874. I. rocznik.

W sprawie opłaty stempli.

W ostatnich czasach lwowska powiatowa dyrekcja skarbu rozesłała do wszystkich stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych lwowskich, a jak nam donoszą i prowincjonalnych odezwę następującéj treści:

L. 7.175. Celem powzięcia przekonania, o ile szanowne towarzystwo odpowiedziało ciężącemu na niem obowiązkowi uiszczania należytości od kontraktu spółki (statutu), od pokwitowań członków na otrzymane procenta i dywidendy, tudzież na zwrócone wkładki, — a to począwszy od chwili założenia Towarzystwa, — wzywa się szanowną Dyrekcję, ażeby przedłożyła tutaj jak najrychléj sumarycznie owe daty, które stanowią w myśl §. 3. ustawy z dnia 21. maja 1873. (dz. pr. państw. z roku 1873. N. 87.) podstawę do obliczenia przypadającéj należytości, mającéj być pobieraną od Towarzystw zarobkowych i gospodarczych zarejestrowanych. W szczególności więc ma szanowna Dyrekcja podać za przeciąg czasu rachując od założenia Towarzystwa:

a) sumę tych zapłaconych wkładek, do uiszczenia których obowiązani są członkowie na podstawie statutu, — a to za każde półrocze z osobna;
b) sumę wypłaconych wszystkim członkom w ciągu każdego półrocza od założenia Towarzystwa zysków t. j. procentów i dywidendy; wreszcie
c) sumę zwróconego w każdem półroczu członkom kapitału.

Zechce także uwidocznić Dyrekcja, ile i jakie należytości przypadające od statutu i od kwitów pod b. i c. poszczególnionych uiszczono w czasie od założenia Towarzystwa bądź markami stemplowemi, bądź bezpośrednio.

Łącznie z podaniem tych dat może szanowna Dyrekcja wnieść w myśl §. 9. ustawy powołanéj prośbę o darowanie częściowe niespłaconych jeszcze, a wedle dawniej obowiązujących przepisów przypadających większych należytości, która to prośba zostanie w razie przytoczenia uwzględnienia godnych okoliczności przedłożoną krajowéj Dyrekcji skarbu.

Celem udokumentowania cyfr podać się mających należy przedłożyć dwa egzemplarze statutów i sprawozdanie z każdorocznego walnego zgromadzenia względnie bilans z obrotu funduszów. Przy téj sposobności zwraca się uwagę szanownéj Dyrekcji na obowiązek Towarzystwa uiszczania należytości przypadającéj w myśl p. t. 40. lit. a. ustawy z dnia 13. grudnia 1862 r. od wyboru członków Rady zawiadowczéj i Dyrekcji, od zamianowania urzędników i sług Towarzystwa, jakoteż i od zmian służbowych (uw. 3. do poz. tar. 40. a.), — dodając że należytości te mogłyby być w razie uzyskania zezwolenia Ministerstwa skarbu uiszczone bezpośrednio. C. k. powiatowa Dyrekcja skarbu. Lwów, dnia 28. października 1874. podp. Ohanowicz.

Chcąc znaczenie téj odezwy dokładnie wyświecić, zmuszeni jesteśmy odwołać się na to, cośmy kilkakrotnie mówili, a szczególnie, cośmy powiedzieli w rozprawie pod nagłówkiem: „Opłata stempli przez towarzystwa zaliczkowe.“

Do niedawna nie było żadnych specjalnych przepisów ani ustaw, któreby normowały stosunek stowarzyszeń do władz skarbowych pod względem opłaty bezpośrednich należytości. Ztąd też pochodzi, iż c. k. urzęda skarbowe pod tym względem najarbitralniéj w świecie postępowały. Jedne mianowicie sądziły się obowiązanymi fiskalność względem stowarzyszeń do możliwych posuwać granic, inne zaś uznawały je jako wolne od opłaty stempli — zależało to zupełnie od widzimisia urzędników i referentów — a c. k. Ministerstwo skarbu wahało się, jak w ogóle ze stowarzyszeniami postępować. I tak reskryptem z dnia 6. maja 1865. l. 5487. uznało c. k. Ministerstwo skarbu jako wolne od stempla te stowarzyszenia konsumcyjne, które sprzedają swoje towary tylko członkom swoim, gdyż ich z natury istoty nie można zaliczać do trudniących się handlem lub przemy-

słem. Reskrypta zaś z dnia 24. maja 1869. l. 16.587 i z dnia 16. lipca 1871. l. 20.668 zapominając o pierwszym reskrypcie polecają z pewnemi uwzględnieniami przypisywać do ściągania od stowarzyszeń wszelkie należytości stemplowe.

Urzęda skarbowe widząc niepewność u góry, siliły się na ściąganie największych należytości — tak że c. k. Ministerstwo skarbu widziało się zmuszoném reskryptem z d. 24. maja 1869 l. 16587 polecić ściągnąć należytości przypisanych tylko piątą część, zaś reskryptem z d. 16. lipca 1871 l. 20668 tylko dziesiątą część, ściągnięciem zaś reszty zwlekać aż do dalszego postanowienia w tym przypuszczeniu, iż tymczasem będzie uchwalona w radzie państwa ustawa normująca sprawy stemplowe stowarzyszeń.

Ustawa taka została rzeczywiście uchwaloną, jednak dopiero w ciągu zeszłego roku, i ogłoszoną pod nazwą ustawy z d. 21. maja 1873. N. 87. D. u. p. Czy jednak uregulowała w zupełności obowiązek opłaty stempli, to pytanie, na które pozwalamy sobie przeczącą dać odpowiedź. W praktyczném bowiem zastósowaniu już zdarzają się wypadki, że urzęda skarbowe nie mając dokładnych w każdym względzie wskazówek uciekają się do zwykłéj sobie fiskalności.

Ustawa z d. 21. maja 1873. przepisuje tedy, iż stowarzyszenia powinne opłacać następujące należytości:

1. księgi rachunkowe są wolne od stempla, jeśli służą wyłącznie do wykazania stosunków prawnych stowarzyszenia do swych członków — podlegają zaś opłacie stempla, jeśli wykazują stosunki prawne do osób trzecich (§. 2. ustawy);

2. udziały członków, wypłaty zysków (dywidenda) i zwroty udziałów członków podlegają opłacie stempla wegług skali I., obliczając należytości te według półrocznych ogólnych sum każdego rodzaju tych wpłat i wypłat (§. 3. ustawy);

3. od pieniędzy przyjmowanych na rachunek bieżący (wkładek oszczędności) opłacaną będzie należytość stemplowa w wysokości 2% od procentu, jaki stowarzyszenie ma od tychże wypłacić (§. 5. ustawy);

4. podania o wpisanie do rejestru. stowarzyszeń, jeśli wskutek tego ma nastąpić ogłoszenie publiczne, ostemplowują się marką na jeden złoty a. w., jeśli zaś ogłoszenie nie nastąpi, marką na 36 ct. (§. 6. ustawy).

Zarazem wypowiada ustawa w §. 9. iż granice powyższe opłacania należytości mogą być zastosowane do stowarzyszeń powstałych przed wejściem w życie téj ustawy za czas uprzedni.

Otóż dyrekcya skarbowa okólnikiem swoim powyżéj przytoczonym pragnie dowiedzieć się, o ile po dzień 1. lipca 1873, gdy w życie weszły ustawy z d. 9. kwietnia 1873 N. 70. D. u. p. i z d. 21. maja 1873. N. 87. D. u. p. stowarzyszenia opłacały jakie należytości stemplowe, a jeśli nie opłacały, czy to z winy urzędów skarbowych czy też własnéj, takowe wymierzyć. W tym celu wymaga dyrekcya skarbu przedłożenia wykazów do wymiaru należytości stemplowych według §. 3.- ustawy a mianowicie:

a) wykazu udziałów pobranych przez stowarzyszenia według ogólnych sum półrocznych od chwili zawiązania stowarzyszenia

b) wykazu kwot wypłaconych członkom jako dywidendę od ich udziałów również według ogólnych sum półrocznych i nareszcie

c) wykazu udziałów przez stowarzyszenia członkom zwróconych według takichże półrocznych sum.

Oprócz wykazów tych dat, według których dyrekcya skarbu obliczy należytość, żąda ona wykazania czy i ile stowarzyszenie opłacało jakie należytości, aby takowe od wymiaru strącić.

Jakkolwiek mielibyśmy dyrekcyi skarbu niejedno do zarzucenia w postępowaniu jéj ze stowarzyszeniami, nie możemy, jak tylko stowarzyszeniom doradzać, ile możności żądane wykazy jak najspieszniéj wygotować i dyrekcyi skarbowéj przedłożyć, a zarazem w myśl okólnika zażądać stósowania przepisów ustawy wstecz, co więcéj, radzimy nawet stowarzyszeniom powoływać się na brzmienie reskryptu c. k. ministerstwa skarbu z d. 5. listopada 1873 l, 27.598. i na podstawie tegoż żądać, aby dyrekcya skarbowa zamiast wymierzać za czas ubiegły należytość skarbową w granicach ustawy z d. 21. maja 1873, zechciała się zadawalniać pobraniem pewnéj sumy ugodowéj (Abfindungssumme).

Ciekawem jest jednak żądanie dyrekcyi skarbowéj przedłożenia 2 egzemplarzy statutów i sprawozdania z każdorocznego ogólnego zgromadzenia a względnie bilansu z obrotu funduszów. Zdaniem naszem stowarzyszenia nie są obowiązane aktów tych przedstawiać. Ustawa z d. 9. kwietnia 1873, przepisuje, iż stowarzyszenia są obowiązane statuta swe przedkładać sądom handlowym w celu wpisania ich do rejestrów stowarzyszeń, jakoteż krajowym władzom politycznym najpóźniéj w ośm dni po wpisaniu ich do rejestru handlowego, ale o jakimś przedkładaniu statutu albo bilansu dyrekcyi skarbu mowy tam żadnéj nie ma. Żądanie to przeto dyrekcyi skarbu nie jest uzasadnionem i towarzystwa mogą śmiało odmawiać zadość uczynienia, zwłaszcza jeśliby sporządzenie odpisu miało być z kosztami połączone, nie narażając się na żadną odpowiedzialność. Pomimo tego radzimy i temu żądaniu dyrekcyi skarbowéj zadość uczynić.

Zwrócić tu jednak musimy uwagę stowarzyszeń zaliczkowych, które przyjmują wkładki oszczędności (na rachunek bieżący), iż dyrekcja skarbowa o należytościach stemplowych z tego powodu nie wspomina. Pomimo tego nie dziś to jutro przyjdzie ona z żądaniem uiszczenia takowych. Otóż co do tych należytości z chwilą zarejestrowania firmy w duchu wymagań ustawy z dnia 9. kwietnia 1873. należytości te należy uiszczać według przepisu §. 5. ustawy z d. 21. maja 1873 w wysokości 2% od sumy tytułem procentu wypłacić się mającéj. Za lata ubiegłe t. j. do czasu wejścia w życie ustawy z dnia 21. maja 1873 należytości te dla stowarzyszeń nie istniały, a z tego powodu na wypadek domagania się ich przez władze, należy zadośćuczynienia bezwzględnie odmawiać.

Ruch Stowarzyszeń.

— **Powiatowe towarzystwo kasy zaliczkowéj w Gródku,** stow. zar. z nieogran. poręką ukonstytuowało się dnia 15. listopada b. r. i przedłożyło już statuta swoje c. k. sądowi handlowemu we Lwowie, w celu wpisania firmy do rejestru stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

— **Towarzystwa zaliczkowego w Zbarażu,** stow. zar. z nieogran. poręką bilans za czas od 20. stycznia do 31. grudnia 1873 r.

I. Stan czynny:

1. Gotówka w kasie z dn. 31/12. 1873	976 zł. 64 ct.
2. Stan pożyczek udzielonych .	10.061 zł. 57 ct.
3. Wartość druków . . .	6 zł. 46 ct.
4. Procenta naprzód zapłacone .	99 zł. 16 ct.
5. Koszta procesowe . . .	5 zł. 20 ct.
6. Wartość mobiliów . . .	139 zł. 21 ct.
Razem . . .	11.288 zł. 24 ct.

II. Stan bierny:

1. Udziały członków . . .	2.982 zł. 99 ct.
2, Stan wkładek na rach. bieżący .	25 zł. 80 ct.
3. Wierzyciele wexlowi . . .	7.669 zł. 50 ct.
4. Procenta naprzód pobrane . .	415 zł. 74 ct.
5. Zysk za 1873 rok . . .	174 zł. 03 ct.
Razem . . .	11.288 zł. 24 ct.

Ogólny obrót kasowy w roku 1873. dosięgnął kwoty 43.271 zł. 74 ct. Zaiste jak na początkujące stowarzyszenie, stan wcale pomyślny — a zarząd złożony z pp. Ignacego Wiśniewskiego i Juliusza Opolskiego z zadania na się przyjętego znakomicie się wywiązał.

Komitet Związku Spółek zarobkowych w Poznaniu po kilku posiedzeniach z Patronem odbytych, zredagował ostatecznie 10 b. m. porządek dzienny Walnego Zebrania Związku spółek, które ma odbyć się w Toruniu 28. i 29. listopada r. b. Porządek ten jest następujący:

Dnia 28. listopada o godzinie 8. wieczorem:

1. Zebranie tak delegatów jak pojedynczych członków Spółek i gości na sali i zagajenie zebrania przez prezesa Komitetu Związku.

2. Sprawdzenie mandatów delegowanych przez Komitet.

3. Ukonstytuowanie się biura przez wybór prezydującego, jego zastępcy i dwóch sekretarzy.

4. Przedłożenie i przyjęcie porządku dziennego i porozumienie się względem regulaminu dyrekcyi.

5. Wyznaczenie osobnych komisyj do pojedynczych punktów porządku dziennego.

6. Przeczytanie rezolucji powziętych na ostatniem Walnem zebrauiu Związku.

Dnia 29. listopada o godz. 9. rano (po wysłuchaniu mszy św. o 8. rano):

1. Sprawozdanie z czynności Związku w ostatnim roku — przedstawione przez Patrona.

2. Sprawozdanie z kasy Związku, odczytane przez podskarbiego Związku.

3. Powody, dla których Bank włościański ma się uważać za Bank centralny spółek, przedstawione przez prezesa.

4. Forma, za pomocą której osoby nieumiejące pisać, czyli takzwani anafalbeci mogą przystępywać do spółek.

5. Jaki interes mają spółki, aby ich członkowie nie należeli równocześnie do innych spółek téj samej kategoryi, bądź miejscowych lub zamiejscowych?

6. Czy nie byłoby korzystnem dla spółek, aby ustawami zastrzegły, że członkowie mogą występować tylko z końcem roku obrachunkowego po wypowiedzeniu swego wystąpienia dziewięć miesięcy przedtem?

7. Czy czynności zarządu w spółkach powinny odbywać się w pewnych stałych godzinach?

8. Jaki jest najwłaściwszy sposób wynagradzania Zarządu i Rady nadzorczéj?

9. O ile konieczną jest, aby w ustawach osobno wzmiankowanem było, że Rada nadzorcza jest odpowiedzialną za straty wynikłe z opieszałości w pełnieniu obowiązków.

10. Czy członkom Zarządu i Rady nadzorczéj wolno żyrować i brać pożyczki i pod jakiemi warunkami?

11. Czy nie zalecałoby się, ażeby spółki ustawami zastrzegły, iż prawem wekslowem (§. 50) przez wyrok sądowy nie przysądzone prowizje zwłoki potrąci się z udziału członka?

12. Zaleca się spółkom przy udzielaniu kredytu: I. Ściśle przestrzegać listy kredytowéj zatwierdzonéj przez Radę nadzorczą i rewidowanéj przez nią parę razy do roku; II. Gdzie pożyczający jest w możności dostawienia pewności hipotecznéj, korzystać z niéj, a natomiast w stosunku pewności hipoteki zwalniać pożyczającego od dostawienia żyrantów; III. Na zastaw książki udziałowéj tylko w razach wyjątkowych udzielać pożyczek i to najwyżéj do wysokości $^2/_3$ udziału; IV. W interesie własnym winna spółka ściśle przestrzegać aby dłużnik weksle, nieoparte na bezpieczeństwie hipotecznem lub zastawie, przynajmniéj raz w rok gotówką całkowicie pokrył i konto swoje tym sposobem wyrównał; gdzie zaś jest pożyczka ubezpieczona hipoteką lub zastawem, aby tam dłużnik w ciągu roku znaczniejsze wniósł odpłaty.

13. Wnioski delegatów.

Nieomieszkamy w swoim czasie podać sprawozdanie z obrad tego zgromadzenia.

Korespondencye.

Gródek dnia 23. listopada 1874. Zeszłéj niedzieli ruch w miasteczku naszem był niezwykły, tłumy mieszkańców okolicznych wiosek snuły się po ulicach niecierpliwie oczekując uderzenia godziny 3. popołudniu. Na tę bowiem godzinę X. Wiktor Dolnicki marszałek naszéj Rady powiatowéj, okólnikiem zawezwał wszystkich mieszkańców powiatu na zebranie w sali rady powiatowéj w celu zawiązania stowarzyszenia zaliczkowego.

Zgromadzenie zagaił X. Dolnicki stosowną przemową w języku ruskim, poczem p. Zygmunt Medveczky przedłożył projekt statutu. Wczasie odczytywania statutu wyłuszczał powody wielu zasadniczych postanowień statutu, jakoteż ustawy z d. 9. kwietnia 1873, która całą organizacyę stowarzyszenia w sobie mieści. Dłużéj nieco zatrzymał się przy wyłuszczeniu ograniczonéj a nieograniczonéj poręki, skutków, zalet, wad i korzyści jednéj i drugiéj. Statut odczytany, a oprócz małych bardzo zmian prawie równobrzmiący ze statutem towarzystwa zaliczkowego we Lwowie, przyjęto en bloc, przyjmując nazwę dla zawiązującego się stowarzyszenia: Powiatowe towarzystwo kasy zaliczkowéj w Gródku, stowarzyszenie zarejestrowane z nieograniczoną poręką.

Nastąpiło ukonstytuowanie się za pomocą wyboru Rady zawiadowczéj, złożonéj z 9 członków, która natychmiast się ukonstytuowawszy, przedstawiła Ogólnemu Zgromadzeniu do zatwierdzenia dyrekcyą, w któréj skład weszli: X. Wiktor Dolnicki jako dyrektor, p. Dmochowski jako kasyer i p. Świszczowski jako kontrolor.

Nie od rzeczy będzie tu poruszyć, że w Gródku istnieje od paru lat na mocy statutu zatwierdzonego przez c. k. Namiestnictwo: Stowarzyszenie Grodeckiéj Kasy Zaliczkowéj, które dla braku ludzi odpowiednio uzdolnionych, bardzo małe dotąd dawało oznaki życia. Czy nie byłoby w interesie tego stowarzyszenia zlać się z Powiatowem Towarzystwem i łącznie działać? Sądzę, że połączenie takie wzmogłoby towarzystwo w siły, wzmogłoby kredyt, a tém samem oddałoby prawdziwe usługi społeczeństwu, gdyż wówczas dopiero działałoby skutecznie.

Poruszając kwestyę połączenia się tych dwóch stowarzyszeń; kładę ją na sercu Wydziału Związku stowarzyszeń i Patrona i zaklinam, aby się zajęli doprowadzeniem rzeczy do pożądanego rezultatu. Nie trudno im bowiem będzie trafić do osób kierujących i jednem i drugiem stowarzyszeniem, a zbadawczy stan rzeczy, wpłynąć na kompromisowe załatwienie.

Rozmaitości.

Nasze urzęda podatkowe ciekawie wykonują przepisy co do poboru bezpośrednich należytości skarbowych, należnych od stowarzyszeń. Dowiadujemy się między innemi, iż c. k. urząd podatkowy w Mielcu pobrał od udziałów wpłaconych do tamtejszego stowarzyszenia zaliczkowego w roku bieżącym w kwocie 936 zł. należytość w wysokości 6 zł. 25 ct. według Scali III. Według przepisów ustawy zaś należało pobrać należytość według Scali I w wysokości 80 ct. Ustawa bowiem z d. 21. maja 1873. nigdzie nie stosuje do stowarzyszeń Scali III, przeciwnie, tam gdzie według nadużyć praktykowanych przed ogłoszeniem ustawy stosowano Scalę II, ustawa poleca stosować Scalę I.

Jakkolwiek to kwota drobna, to jednak radzimy Towarzystwu zaliczkowemu w Mielcu wnieść rekurs i zażądać zwrotu nadpłaconéj należytości, zaniechanie bowiem kroku podobnego mogłyby urzęda wyzyskać jako precedens i w przyszłości również wymierzać należytość według Scali III, a przy silniejszym rozwoju należytość ta od udziałów wyższe przybierze rozmiary niż obecnie.

Wydawca **Z. Medveczky.** Odpowiedzialny redaktor **Dr. Tadeusz Skałkowski.** I. Związkowa Drukarnia we Lwowie. Hotel Żorża.